

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІДКЛИКАННЯ ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

Гільова Поліна Геннадіївна
*студент-магістр юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна*

Ключові слова: депутат, мандат, інститут відкликання депутата.

З моменту утворення незалежної держави в Україні діяв за радянською традицією імперативний мандат, а відкликання депутатів докладно регламентувалося Законом від 19 жовтня 1995 р. "Про відкликання народного депутата України" та іншими нормативно-правовими актами, в яких були чітко визначені підстави для відкликання виборцями обраного депутата, суб'єктів цього процесу, його хід, порядок підготовки, проведення та встановлення результатів голосування з питання відкликання депутата тощо. Конституція України 1996 р. замінила імперативний мандат народного депутата на вільне, але для депутатів органів місцевого самоврядування інститут відкликання діяв до 2001 р. Відкликати можна було і місцеву раду в цілому, та сільського, селищного міського голови.

Мандат депутатів місцевих рад має імперативний характер, який зобов'язує депутата підтримувати тісні зв'язки зі своїми виборцями, звітувати перед ними за свою роботу, виконувати накази своїх виборців. У випадку, якщо депутат не виправдовує довіри виборців, то він може бути відкликаний у відповідності з законом.

На відміну від імперативного мандату депутатів місцевих рад народний депутат України має вільний мандат. До прийняття Конституції України 28 червня 1996 р. народний депутат мав імперативний мандат, який зобов'язував його звітувати перед виборцями про свою роботу у Верховній Раді і про реалізацію своєї передвиборчої програми. Тепер народний депутат України має вільний мандат. Він не зобов'язаний звітуватися перед виборцями.

В суспільній свідомості поняття депутатської відповідальності пов'язане з відкликанням депутата. А саме, інститут відкликання робить відповідальність депутата практичною категорією. Слід зауважити, що закріплення інституту відкликання на законодавчому рівні спрямовано перш за все на підвищення рівня відповідальності депутата за свою діяльність та прийняті ним рішення. Депутат усвідомлює, що у випадку невиконання або неналежного ним виконання своїх обов'язків, він може достроково припинити свої повноваження. Відкликання депутата являється основною формою реалізації негативної юридичної відповідальності, яка настає перед виборцями і несе в собі демократичне начало.

Відповідно до законодавства України депутатський мандат має імперативний характер, тобто депутат який не виправдав довіри виборців може бути ними відкликаний у встановленому законом порядку. На підставі ст. 10 Закону України “Про статус депутатів місцевих рад” від 11 липня 2002 р. виборці можуть виразити своє ставлення до діяльності своїх представників у відповідній правовій формі. Депутат місцевої ради може бути відкликаний виборцями у встановленому законом порядку, а саме, розділ V 10 Закону України “Про статус депутатів місцевих рад” від 11 липня 2002 р. встановлює правовий механізм притягнення депутата до відповідальності на підставі втрати довіри виборців. Питання про відкликання можуть порушувати виборці, прийнявши відповідне рішення на зборах виборців або на зборах (конференціях) об’єднань громадян у порядку, встановленому законом. Сукупність правових норм, що визначають процесуальний механізм реалізації права виборців по відкликанню депутатів місцевих рад, складають інститут відкликання. Інститут відкликання є важливим правовим засобом реалізації правових норм щодо юридичної відповідальності депутатів місцевих рад.

Закріплені на законодавчому рівні підстави для відкликання депутатів місцевих рад та встановлений процесуальний механізм реалізації права виборців щодо відкликання, вказують на те, що інститут відкликання є важливим засобом реалізації правових норм про відповідальність депутатів місцевих рад.

Виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок що інститут відкликання, як сукупність правових норм є засобом вираження волі виборців та їх ставлення до депутатів місцевих рад.

Поряд з цим, слід відмітити, що із прийняттям Закону України „Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів” від 10 липня 2010 р., який передбачає запровадження на місцевих виборах як мажоритарної, так і змішаної виборчої системи, має змінитися і процедура відкликання депутата місцевої ради. Відповідно до Закону України “Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів” від 10 липня 2010 р. депутати міських, районних у містах, районних та обласних рад обираються за змішаною виборчою системою. Тобто, виборець зможе обирати не лише конкретного депутата, а представників від тих чи інших політичних партій. При цьому, можна стверджувати, що виборець буде голосувати за майбутню програму діяльності політичної партії в разі її перемоги на виборах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 31.07.2010.
2. Андрій Мохник, експерт Фондації «Відкрите суспільство», журнал «Аналітика» від 2006.09.05.
3. Електронний ресурс: <http://www.poryadok.org.ua/369/1633.html>
4. Малько А., Синоков В. Право отзыва или императивных мандат. // Народный депутат. – 1992. - № 8
5. Муніципальне право України - Погорілко В.Ф.
6. Місцеве самоврядування в Україні. Посібник-порадник для депутатів місцевих рад. Авторський колектив: Лукша О.В., Федів І. О.

***Науковий керівник:** завідувач кафедри конституційного, муніципального і міжнародного права юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, к.ю.н., доцент Воронов Марк Миколайович.*